

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Europees Sociaal Handvest: Conclusies 2019 van het Europees Comité voor Sociale Rechten

Samenvatting

Met deze Mededeling breng ik de leden van de Vlaamse Regering op de hoogte van de 'Conclusies 2019' van het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR). In deze conclusies beoordeelt het ECSR de situatie van kinderen, families en migranten in het licht van het Europees Sociaal Handvest.

1. HET EUROPEES SOCIAAL HANDVEST EN DE NATIONALE RAPPORTERINGSVERPLICHTING

Het Europees Sociaal Handvest (ESH) werd op 18 oktober 1961 aangenomen. In 1996 werd het vervangen door het herzien Europees Sociaal Handvest. België ratificeerde het herzien Europees Sociaal Handvest op 2 maart 2004. Het Vlaamse instemmingsdecreet dateert van 28 februari 2003 (BS 21 maart 2003).

Het herzien ESH is een zogenaamd "à la carte"-verdrag waarbij staten kunnen kiezen welke bepalingen ze aanvaarden. België heeft alle artikelen aanvaard, met uitzondering van artikel 19 §12 (bevordering van onderwijs in de taal van migranten), artikel 23 (recht van ouderen op sociale bescherming), artikel 24 (recht op bescherming in geval van beëindiging van de dienstbetrekking), artikel 27 §3 (waarborgen dat gezinsverantwoordelijkheden als zodanig geen geldige reden voor ontslag vormen) en artikel 31 (recht op huisvesting).

Aan het ESH wordt traditioneel geen directe werking in de Belgische rechtsorde toegekend. Er is door de Raad van State wel een *standstill*-werking aan gekoppeld. Dit betekent dat de rechten, eens ze in de interne rechtsorde verwezenlijkt zijn, nog slechts in de door het ESH omschreven gevallen mogen worden beperkt en niet kunnen worden afgeschaft.

De partijen bij het ESH moeten jaarlijks een rapport opstellen waarin ze uiteenzetten hoe ze het ESH in een bepaalde periode hebben toegepast. Staten die de collectieve klachtenprocedure aanvaard hebben, zoals België, mogen om de twee jaar een vereenvoudigd rapport indienen. In de andere jaren moeten zij uitgebreide rapporten indienen die telkens betrekking hebben op een deel van de bepalingen van het ESH. De bepalingen zijn gebundeld in vier thematische groepen, die afwisselend aan bod komen:

- Groep 1: werkgelegenheid, vorming en gelijke kansen
- Groep 2: gezondheid, sociale zekerheid en sociale bescherming
- Groep 3: arbeidsrechten
- Groep 4: kinderen, families en migranten

Het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR) onderzoekt de rapporten en beslist of de situaties die erin beschreven worden in overeenstemming zijn met het ESH. Daarbij houdt het ECSR ook rekening met bijdragen van het maatschappelijk middenveld en andere informatiebronnen die het nuttig acht. Het ECSR publiceert jaarlijks zijn conclusies. Wanneer het ECSR concludeert dat een situatie niet in overeenstemming is met het ESH ('situatie van non-conformiteit'), moet de betrokken staat maatregelen nemen om dat te veranderen.

Het Comité van Ministers van de Raad van Europa (CM) verzekert de opvolging van de conclusies van het ECSR. Het werk van het CM wordt voorbereid door het Regeringscomité van het Europees Sociaal Handvest en de Europese Code inzake Sociale Bescherming. Het Regeringscomité bestaat uit vertegenwoordigers van de partijen bij het ESH en wordt ondersteund door waarnemers van Europese werkgeversorganisaties en vakbonden.

Het ECSR selecteert ieder jaar een aantal situaties van non-conformiteit die de staten mondeling moeten bespreken met het Regeringscomité. Tijdens die bespreking moet iedere staat de maatregelen toelichten die hij genomen heeft of van plan is te nemen om tegemoet te komen aan de conclusies van het ECSR. Indien het Regeringscomité meent dat die maatregelen niet volstaan, kan het voorstellen dat het CM een aanbeveling formuleert ten aanzien van de betrokken staat.

Het CM sluit iedere rapporteringscyclus af met een resolutie. Die resolutie kan individuele aanbevelingen voor staten bevatten. Het CM houdt daarbij rekening met de voorstellen van het Regeringscomité. Als een staat geen actie onderneemt om een situatie van non-conformiteit in overeenstemming te brengen met het ESH, kan het CM een aanbeveling richten tot die staat met de vraag om de situatie te veranderen.

Uitgebreide informatie over het ESH is online beschikbaar: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter>.

2. CONCLUSIES 2019

Op 24 maart 2020 publiceerde het ECSR zijn "Conclusies 2019" (bijlage 1). Deze conclusies beoordelen het 13^e nationaal rapport over de uitvoering van het ESH, dat werd ingediend op 30 oktober 2018 (bijlage 2).

Het 13^e nationaal rapport en de conclusies behandelen de thematische groep 'kinderen, families en migranten'. Deze groep omvat de volgende rechten:

- het recht van kinderen en jongeren op bescherming (artikel 7)
- het recht van vrouwelijke werknemers op moederschapsbescherming (artikel 8)
- het recht van het gezin op sociale, wettelijke en economische bescherming (artikel 16)
- het recht van kinderen en jongeren op sociale, wettelijke en economische bescherming (artikel 17)
- het recht van migrerende werknemers en hun gezinnen op bescherming en bijstand (artikel 19)
- het recht van werknemers met gezinsverantwoordelijkheid op gelijke kansen en gelijke behandeling (artikel 27)
- het recht op huisvesting (artikel 31)

België heeft alle artikelen uit deze groep aanvaard, met uitzondering van de artikelen 19§12, 27§3 en 31. Die niet-aanvaarde bepalingen worden niet behandeld in de conclusies.

De conclusies beoordelen artikel per artikel de situatie in ons land. Voor de artikelen die bestaan uit meerdere paragrafen wordt de situatie paragraaf per paragraaf beoordeeld. In totaal gaat het over 31 situaties.

Met betrekking tot **22 situaties** oordeelt het ECSR dat de situatie in ons land **in overeenstemming** is met het Handvest:

Recht van kinderen en jongeren op bescherming

- Artikel 7§1: Verbod op arbeid onder de 15 jaar
- Artikel 7§2: Verbod op arbeid onder de 18 jaar voor gevaarlijke of ongezonde activiteiten
- Artikel 7§3: Verbod op de tewerkstelling van leerplichtige kinderen
- Artikel 7§4: Arbeidstijd
- Artikel 7§6: Opname van de tijd besteed aan beroepsopleiding in de normale arbeidstijd
- Artikel 7§7: Betaalde jaarlijkse vakantie
- Artikel 7§8: Verbod op nachtarbeid
- Artikel 7§9: Regelmatig medisch onderzoek

Recht van vrouwelijke werknemers op moederschapsbescherming

- Artikel 8§1: Moederschapsverlof
- Artikel 8§2: Onwettigheid van ontslag tijdens bevallingsverlof
- Artikel 8§3: Borstvoedingsverlof
- Artikel 8§4: Nachtarbeid
- Artikel 8§5: Verbod op gevaarlijk, ongezond of zwaar werk

Recht van migrerende werknemers en hun gezinnen op bescherming en bijstand

- Artikel 19§2: Vertrek, reis en ontvangst
- Artikel 19§3: Samenwerking tussen de sociale diensten van emigratie- en immigratielanden
- Artikel 19§5: Gelijkheid met betrekking tot belastingen en bijdragen
- Artikel 19§7: Gelijkheid met betrekking tot gerechtelijke procedures
- Artikel 19§8: Waarborgen met betrekking tot uitzetting
- Artikel 19§9: Overmaken van inkomen en spaargeld
- Artikel 19§11: Onderwijs van de landstaa

Recht van werknemers met gezinsverantwoordelijkheid op gelijke kansen en gelijke behandeling

- Artikel 27§1: Deelname aan het beroepsleven
- Artikel 27§2: Vaderschapsverlof

Met betrekking tot **zes situaties** oordeelt het ESCR dat de situatie in ons land **niet in overeenstemming** is met het Handvest:

Recht van kinderen en jongeren op bescherming

- Artikel 7§5: Recht op een eerlijk loon
Volgens het ECSR is de situatie niet in overeenstemming met deze bepaling omdat de uitkeringen die betaald worden aan stagiairs te laag zijn.

Recht van het gezin op sociale, wettelijke en economische bescherming

- Artikel 16: Recht van het gezin op sociale, wettelijke en economische bescherming
Volgens het ESCR is de situatie niet in overeenstemming met deze bepaling om twee redenen:
 - 1) Een te lange verblijfsduur is vereist voor onderdanen van niet-EER-lidstaten om recht te hebben op gezinsbijslag.
 - 2) Woonwagengewoners worden onvoldoende beschermd op het vlak van huisvesting en uithuiszettingen.

Recht van kinderen en jongeren op sociale, wettelijke en economische bescherming

- Artikel 17§1: verzorging, ondersteuning, onderwijs en opleiding
Volgens het ECSR is de situatie niet in overeenstemming met deze bepaling om drie redenen:
 - 1) Lijfstraffen binnen het gezin zijn niet expliciet verboden (*federale materie*).
 - 2) De maximale duur van voorhechtenis bij minderjarigen is te lang.
 - 3) Detentie van minderjarigen (16-18 jaar) samen met meerderjarigen (tot 23 jaar) is mogelijk.

Recht van migrerende werknemers en hun gezinnen op bescherming en bijstand

- Artikel 19§1: Bijstand en informatie over migratie
Volgens het ECSR is de situatie niet in overeenstemming met deze bepaling omdat er onvoldoende maatregelen zijn genomen tegen haatspraak tegen migranten en tegen etnische profilering door de politie (*grotendeels federale materie*).
- Artikel 19§6: Familiehereniging
Volgens het ECSR is de situatie niet in overeenstemming met deze bepaling omdat de gezinsleden van een migrerende werknemer geen zelfstandig verblijfsrecht krijgen na de uitoefening van hun recht op gezinshereniging (*federale materie*).
- Artikel 19§10: Gelijke behandeling van zelfstandigen
Volgens het ECSR is de situatie niet in overeenstemming met deze bepaling omdat de problemen met betrekking tot artikel 19§1 en 19§6 ook gelden voor zelfstandige migranten.

Met betrekking tot **drie situaties** vraagt het ECSR om **aanvullende informatie** te bezorgen in het volgende rapport, en stelt het zijn oordeel uit in afwachting van die informatie:

Recht van kinderen en jongeren op bescherming

- Artikel 7§10: Bescherming van kinderen en jongeren tegen gevaren voor lichaam en geest
Het ECSR vraagt bijkomende informatie over de maatregelen die zijn genomen om de gegevensverzameling over seksuele uitbuiting van kinderen te verbeteren, seksuele uitbuiting van kinderen aan te pakken, minderjarige slachtoffers van mensenhandel op te sporen, mensenhandel te voorkomen en het probleem van bedelen aan te pakken. Het ECSR vraagt ook informatie over de uitvoering van Richtlijn 2011/93/EU ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie.

Recht van kinderen en jongeren op sociale, wettelijke en economische bescherming

- Artikel 17§2: Gratis lager en secundair onderwijs en regelmatige aanwezigheid op school
Het ECSR vraagt bijkomende informatie over schooluitval, onregelmatige afwezigheden, schoolkosten, schooltoelagen, kwetsbare kinderen (kinderen zonder wettig verblijf, Roma, migranten, etnische minderheden), maatregelen tegen pesten en maatregelen om de participatie van kinderen te faciliteren.

Recht van migrerende werknemers en hun gezinnen op bescherming en bijstand

- Artikel 19§4: Gelijkheid op het vlak van tewerkstelling, recht zich te organiseren en huisvesting
Het ECSR vraagt bijkomende informatie over het recht om lid te zijn van een vakbond en om te genieten van de voordelen van collectieve onderhandelingen (*federale materie*) en over de werking van de organen die toezicht houden op de naleving van de antidiscriminatie-wetgeving en de beschikbare beroepsmogelijkheden.

3. VOLGENDE STAPPEN

Er zijn geen Belgische situaties van non-conformiteit geselecteerd voor bespreking door het Regeringscomité tijdens deze rapporteringscyclus.

Bijgevolg zal ons land pas in de volgende rapporteringscyclus moeten toelichten hoe de conclusies van het ECSR werden opgevolgd. Het is nog niet bekend wanneer het volgende rapport over de

thematische groep 'kinderen, families en migranten' ingediend moet worden. Dit zal ten vroegste in 2022 zijn. Dat rapport zal dan moeten uiteenzetten welke maatregelen er zijn genomen om te verhelpen aan de situaties die volgens het ECSR niet in overeenstemming zijn met het Handvest. Dat rapport zal ook de aanvullende informatie moeten bevatten die het ECSR wenst te ontvangen.

Bijlagen:

- "Conclusies 2019" van het Europees Comité voor Sociale Rechten over België
- 13de nationaal rapport over de uitvoering van het Europees Sociaal Handvest

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR